

VALTU

KOLHOOSI JUHATUSE JA ÜHISKONDLIKE
ORGANISATSIOONIDE INFOLEHT NR. 12

OKTOOBER 1988

SUURENEB TOETUS EMADELE

Hiljuti arutas kolhoosi juhatus ematoetust. 1. jaanuarist 1989 hakatakse maksta

— esimese lapse sünni puhul 300 rubla ühekordset ja 50 rubla iga kuu

— teise lapse sünni puhul 500 rubla ühekordset ja 75 rubla iga kuu

— kolmanda ja enama lapse sünni puhul 1000 rubla ühekordset ja 100 rubla iga kuu. Kõigil juhtudel makstakse toetust kuni lapse 3 aastaseks saamiseni.

Kui perre sünnib järgmine laps ajal, mil ema on veel eelmise lapsega puhkusel, katkeb rasedus-sünnituspuhkuse ajaks toetuse maksmine ja selle lõppemisel hakkab naine saama juba kõrgemat toetust iga kuu.

Tingimused toetuse maksmisel:

— naise tööstaaz Valtu kolhoosis peab enne lapse sündi olema vähemalt 2 aastat. Kui emal saab 2 aastat täis lapsega kodus olemise ajal, ei anna see õigust edaspidisele igakuulisele toetusele. Tööstaazi hulka arvestatakse ka majandi stipendiaadina õppimise aeg juhul, kui stipendiaat on majandi töötaja laps.

— naine peab olema enne lapse

sündi elanud Eestis vähemalt 15 aastat.

— kui perekonnast, kus sünnib laps, ainult naine töötab Valtu kolhoosis, on tal õigus saada 50% toetussummast. Ainult mehe töötamise puhul kolhoosis toetust ei maksta. Vallasemal on õigus saada 100%, lahutatud naisel, kes saab alimente, 50% toetust.

— naise lahkumise puhul majandist toetuse maksmine lõpetatakse.

— kolhoosi juhatusel on õigus toetus ära võtta, kui naine rikub ühiselu reegleid, kuritarvitab alkoholi või esitab alaealiste asjade komisjon esildise lapse ebaõige kasvatamise kohta.

— kui naine asub tööle enne lapse 3aastaseks saamist, kaob tal õigus toetusele. Erandina võidakse toetust edasi maksta, kui naine on esitanud juhatusetele põhjendatud avalduse.

— rahaliste raskuste korral majandis võib juhatus ajutiselt katkestada toetuse maksmise.

Otsus kehtib ka naiste kohta, kes töötavad Valtu kolhoosi territooriumil olevates ja kolhoosi teenindavates ettevõtetes ja JÕUSTUB 1. JAANUARIST 1989. Lõplikul kujul kinnitab otsuse üldkoosolek.

VIRUMAAL JA LAULU- VÄLJAKUL

10. ja 11. septembril toimus Valtu ehitajate ekskursioon eesmärgiga külastada Virumaa mõisaid Eesti põhjarannikul. Ekskursioonijuhiks tuli Tallinnast tuntud loodusteadlane ja ajaloolane Veljo Ranniko, keelele Valtu rahvaga kohtumine ei olnud esimene ega jää loodetavasti ka viimaseks.

Esimene peatus oli pärast Maardut, kus tutvusime eestlaste kõige vanemate kiviehitussäilmetega — kivikalmetega, mis pärinevad ajavahemikust 500 a. e. Kr. s. kuni 500 a. p. Kr. s. Põgusalt tutvuti Kodasoo mõisa ja 16. saj. pärineva Kiiu tornkindlusega. Pikem jalutuskäik toimus juba kaunil Lahemaal Tüli-veres, kus Rein Maran on vandanud oma kuulsa rästikufilmi. Samas asub ka ajalukku läinud Võntsi talu, kus omal ajal suvitas kunstnik G. Reindorff. Enne lõunapeatust Võsul jõudisime külastada üleliidulise kaitse all olevat restaureeritavat Kolga mõisakompleksi.

Pärast lõunat vaatasime von Fockile kuulunud Sagadi mõisa Esku kabelit.

Märkamatu oli meid jõudnud kauni Mustjõe puhkebaasi, kus löime üles telkküla. Öhtul oli ühine supisöömine ja vorstiküpsetamine koos teejoomisega. Toitlustamine lahenes nagu iseenesest ainsa õrnema poole esindaja Milvi Leinaru abiga. Öhtuhämaruses võimsalt praksuva lõkkelule ääres võtsid Aimur ja Valter üles lauluviisi «Mu Isamaa armas», millega peatselt ühinesid ka teised. Üle öhtuhämaruses laiuva lagendiku hardalt kõlav viis oli ühtlasi eelproov Lauulväljaku üritusele.

Uue päeva hakul viis buss meid läbi Vooküla, kus geoloogiliste uurimistega on kuivaks jäänud 32 kaevu. Mitmel pool tee ääres võis näha tamponeerimata arteesiakaeve, mis seisavad justkui hoiatusena kogu Maarjamaale.

Jõudsime Viru kolhoosile kuuluvasse eeskujulikult restaureeritud Rägavere mõisa territooriumile. Nagu Pirgu mõisas, pidi ka seal vahetevahel kummitama...

Edasisel teekonnal nägime bussiaknast vanimat ja ilusaimat — Vinni tammikut. Sõitsime läbi Vinni keskusse ja peatusime seni vohetuntud Inju mõisahoone lähedal. Hoone kuulub tervishoiu-ministeeriumile, kelle peremehekätt hoonele küll näha ei olnud, kuid just see mõis on parimaid näiteid Eesti kiviladumiskunstist. Mõisas asub praegu lastekodu.

Viimane peatus oli Virumaa suurimas Aaspere mõisas, mille restaureerimist finantseerib haridusministeerium. Üllatav on see, et fassadilt vaatab meile vastu ampiir-klassitsistlik stiil, aga siseviimistlus on barokkstiilis.

Ja oligi ekskursioon Virumaal läbi saanud. Olime tutvunud mõisatega ja tajunud ning näinud oma silmaga seda suurt ohtu, mis võinuks

HERTU RAHVA MURED

Kõigepealt prügi. Maikuus lubas T. Mett tulla vaatama, kuidas olukorda lahendada, aga kahjuks on seni selgus saamata. Prügi aga kuhjub.

Hertus on ahjuküttega majad, kuid seni on projekteerimata puukuur. On palve juhatusetele ehitada uute majade juurde puukuur.

Korrast ära on mõisapark. Siin on ka meie oma hooletust, sest peame ju ise looduse eest paremini hoolitsema. Vaja oleks siiski juhendamist.

Suurfarmi sõnnik ei tohiks omapead metsa poole voolata. Ka karjateed on korrast ära, sügav pori ja kruusakivid lõhuvad loomade jalgu. Meil on ametiteede korrashoiu eest vastutaja, miks peame talle töökoostust meelde tuletama?

Vetrassi uuendamisel on mitme aasta jooksul jõutud mõisamajani, kuid töö on lõpetamata.

Oleme Hertu muredest korduvalt rääkinud kolhoosi juhatusetele, poliitpäevadel on neid meelde tuletatud, kuid seni tulemusteta. Me palume arutada Hertu probleemi juhatuses ja informeerida meid (kas või infolehe kaudu) kavandatavatest abinõudest. Oleme põhitööga väga seotud ja ei jõua palvetega iga päev keskuses käia.

Tuleme kord kokku ja arutame koos, kuidas meie mureküsimused lahendada.

ANNE KUUSING

kaasned fosforiidikaevandamise plaanide elluviimisega.

Reisi lõppvaatuseks kujunes osavõtt Lauulväljakul toimunud massiüritusest «Eestimaa laul 88», kus paljudest sõnavõtjatest olid meelde jäävamad E. Savisaar, H. Valk, T. Velliste ja H. Kiik. Vaheldumisi oraatorite sõnavõttudega esinesid Eesti tuntud ansamblid ja koorid, kelle esitatu paisus üle võimsaks ühislauluks. Üritus lõppes suurejoonelise valgusraketide saluudiga Tallinna lahe kohal, mida nägime veel bussiaknast kodu poole sõites. Bussis jätkus tükiks ajaks arutamist-vaidlemist äsja kuuldu-nähtu üle. Vahepeal tibama hakanud vihm viis mõttet juba kodus ootavale perele ja uue tööädala algusele.

Oli igati kordalainud ja õnnestunud ekskursioon mööda oma sünnimaad, mis kindlasti jääb paljudele südant soojendama veel pikaks ajaks.

AARE HINDREMÄE

Oktoober

ÖNNE TEETS	50	3. X
NIINA BORTNIK	65	9. X
EVALD KAAL	65	22. X
IVI LEINBERG	50	23. X
BERNHARD RIISMETS	70	25. X
HELJU SATSI	60	27. X

November

EVI VAARPUU	50	4. XI
VALVE MÄNNIKU	55	8. XI
EMIILIE PÖDRA	80	19. XI
PILVI FELDT	70	29. XI

Detsember

HELMI JÄRVELA	80	12. XII
PAUL ENNO	75	13. XII
LIDIA LAINESTE	75	13. XII
HANS LUHT	75	17. XII
AINO ELLERMAA	65	17. XII
JUULI JÄRVELA	95	18. XII
LEIDA PIIRIOJA	75	21. XII
MEELI ARRO	80	26. XII

Onnitleme pere juurdekasvu puhul Ene ja Aivar Romanovskit, Rita ja Allan Papat, Gerti ja Andres Angermaad, Lea ja Boriss Reinvarti.

KUIDAS TÖÖTASIME 1987

Hiljuti nägin tabeleid, kus analüüsitakse majandite möödunud aasta töötulemusi. Ka Valtu omad olid seal kirjas. Võrrelgem end teistega.

	Eesti	Rapla	Valtu
Teravili ts/ha punkrikaalus	32,6	34,3	42,6
Tsentneri omahind	16,50	16,38	15,32
Kartul ts/ha	116	122	140
Tsentneri omahind	15,40	15,76	13,88
Naturaalpiima lehmalt	4101	4151	4529
Omahind	26,16	25,73	26,09
Söödakulu tsentneri kohta sü	96,8	94,4	98,0
Piima rentaablus	40,9	43,8	42,6
Noor- ja nuumveiste ööpäevaiive g	552	546	612
Juurdekasvu omahind rbl./ts	199,45	201,26	181,80
Söödakulu 1 ts iibe kohta sü	875	868	787
Noor- ja nuumveiste rentaablus	28,4	36,0	49,4
Üle 2 kuu vanuste sigade ööpäevaiive g	437	454	451
Pörsaid emise kohta	19,2	19,4	17,7
Iibe omahind rbl./ts	153,27	162,14	191,27
Söödakulu ts iibe kohta sü	533	519	579
Sigade rentaablus %	41,7	42,4	24,4

TOODETUD 100 HA HARITAVA MAA KOHTA

— piima ts	1011	986	1394
— liha eluskaalus ts	243	203	271
Loomakasvatuse rentaablus sellest veistel	37,7	41,7	44,7
Kuutöötasu koos preemiaga	272	289	348
Kogutulu töötaja kohta rbl.	5447	5904	8438
Põllumajandustöötajaid 100 ha haritaval maal	8,3	7,7	11,4
Majandi rentaablus	29,4	35,3	52,2
Keskmine inimpäevatasu koos preemiaga	12,76	13,37	15,82

MEIE KOHT EESTI 300 MAJANDI HULGAS:

— teravilja saagikus aidakaalus	15.
— kartul	61.
— mitmeaastane hein	52.
— teravilja omahind	112.
— kartuli omahind	101.
— kogutulu 1 ha haritava maa kohta	14.
— kasum 1 ha haritava maa kohta	13.
— piima lehmalt	53.
— piima omahind	125.
— nuumloomade ööpäevaiive	61.
— iibe omahind	72.
— üle 2 kuu vanuste sigade iibe omahind	111.
— iibe omahind	255.
— majandi rentaablus	12.
— kogutulu töötaja kohta	14.
— kasum töötaja kohta	18.
— keskmine töötasu koos preemiaga	6.

Koostanud ENDEL MALTSAR

NÕIAPROTSSESS KESKAEGSES VALTUS

Alljärgnev on lühirefereering Mart Tapupere koostatud artiklist, mis ilmus 20. augustil 1959 Rapla «Koduloolases». Selles on kirjeldatud nn. nõiaprotsesse, mida korraldati rahvameditsiini tarkade vastu, kes ühtlasi süvendasid maarahva seas vanu taararus koibeid.

Neist protsessidest säilinud mõningaid dokumentaalseid materjale on kasutanud ja uurinud XIX saj. Tallinnas töötanud R. Winkler. Tema uuritud andmed on avaldatud 1909 ilmunud saksakeelses «Baltische Monatschriftis», kus on ära toodud Rapla kihelkonnas peetud 3 nõiaprotsessi.

Esimesest protsessist kirjutab autor järgmist. Väga iseloomulik on peakohtunik Rotsert Lode kiri Valdaust (Valtust) kubernerile 17. nov. 1636 ühe nõidumise asjus. Mainitakse, et kihelkonna peakohus on arvamusele, et nõidumises süüdistatav naine on süüdlane, sest tema sajatuse tagajärjel on juhtunud palju kurja, olgugi et naine ennast süüdi ei tunnistanud. Kuna aga peakohtuniku kogemustest on teada, et nõid ennast vabatahtlikult süüdi ei tunnista, tuli kasutada piinamist. Käesoleval juhul visatigi peakohtuniku otsusel «nõid» vette. Kahekordsel katsetusel ujus ta aga vee

peale tagasi. Naist pandi tunnistama oma süüd ning öeldi, et teda ootab siis ainult kerge karistus, mille tagajärjel päästetakse tema patune hing. Valtu naine aga eitas oma süüdi, vastates, et seda näitas ka vee katse, ja süüdistus on tema vaenlase tegu.

R. Winkleri teadmisel oli Valtu naise protsess olnud Eestimaal viimane, kus nõiad kohtukatses surma said. Hiljem küll olevat nõidumises süüdistatavaid surmaga ähvardatud, kuid pole täide viinud.

Refereerinud AARE HINDREMÄE

ENNE EESRIIDE AVANEMIST

Esmaspäev. Kell on 11.30. Algab näiteringi töönädal. Proovile tulevad ammused tuttavad poisid ja tüdrukud VII klassist. Harjutame estraadimaigulist lavatükki koolielust. Hakka või uskuma. Eriti üllatab Priit, kel igapäevases elus on kelmustükke küllaga, aga laval tuleb toime ka paipoisina. Koduseks ülesandeks jääb leida oma rolli lahenduseks huvitavaid nippe.

Kell on 14.30. Algab lasteetenduse «Kuri kuningatütar» proov. Viivika, räägi selgemini! Tubli, Kalle! Vahvad poisid need Jaanus ja Eero. Pinguta, Koidu, oled ju terve näidendi laval! Liikuge julgemini! Ärge jääge sisseminekuga hiljaks! Kahjuks ei oska ma teile veel öelda, millal on esinemine. Kõik oleneb lavakujundusest.

Kell on 17. Väga täpselt oskavad aega hinnata ja tunnevad kella noored inimesed, kes mängivad «Kuulsates kingseppades». Saame tutvavaks. Arvo Mürkhain ja Andres Laoväli: «Mõtlesime proovida. Ega enne suurt mänginud pole.» Tuleb elurõõmust ja koolimuljetest rikas Alar ning vabal hetkel lahendab koos Jaana ja Elsuga ristsõnu.

Kell on 19. Jüri Tuulik «Kui kukub kägu». Kui hea, et Valve ja Sassi on ruumi nii soojaks kütnud, et pole külm ka Andril ja Annelil, kes on koos emmega klubisse tulnud.

No mis sa tahad teha, et need armastuse kohad kipuvad ikka meelest ära minema! Oige, Hannes, sa ju tegelikult hoiad oma tüdrukut.

Kell on 21. Tulevad «Vargad». Tulek võtab aega. Jõuan ahjunurgas istudes heegeldada seelikul mitu head ringi. Veel on inimestel kiireid asjatoimetusi, mis edasi lükata ei anna. Täna teeme kaks korda läbi. Kell on 00.30, kui vanas magasiadas kustuvad tuled ja sulgub uks.

Teisipäev. Kell 11.30 «Hakka või uskuma». Oiga, oiga, Siret, lausa südantlõhestavalt. Kus sa, Peep, oled sel ajal, kui Gunnar kohtub õpetajaga? «Õpetaja, õpetaja, millal meie näidend tuleb?» küsis I kl. «Küll ta tuleb. Uurige, millal õpetaja Pillel teiega lauluproovi aega teha on.» — «Kas lasteaeda läheme ka?» — «Aga loomulikult.» — «Minu ema tegi mulle juba tiivad.» — «Näe, kui kenad.» — «Mina mängin kogu aeg laste osi, pole kostüüme vajagi.» — «Eks midagi ikka ole.» — «Huvitav on ju veidi teistmoodi olla.»

Kell 17. Ei tohi ukse avamisega hilineda, sest tulevad koolinoored. Mõni otse koolist. Algab sisult valusa ja keerulise lavaloo «Midagi ei olnud» proov. Palju õnne, Andrus! Said just täna passi kätte.

Tüdrukud, mängige end rohkem lahti. Ärge jääge eesriiete varju. Jälgige Leinot, tundke end sama vabalt. Nüüd oleks vaja lindistama hakata. Kas tuleme ise toime? Hästi, siis homme kell 17 Riivo ja Reimo juurde.

Imetlen noorte inimeste teha tahtmist ja kuldaväärt mälu.

Kell 19 «Kui kukub kägu». Häälestan end uuele lainele. Oi, oi, Helgi tegi ettepaneku ülevaatusele minna. Sisulisi täpsustusi on veel nii palju teha. Maiu, kui loo lõpp läbi sinu ei kummineeru, siis on tükk läbi kukkunud. Hannes, aitäh, su mäng on aus, lihtne ja puhas.

Kell 20.30 «Vargad». Kui mitmes proov juba ja ausalt öeldes ajab ikka veel laval toimuv pidevalt sisemiselt naerma.

Kolmapäev. «Õpetaja, mul on pärg olemas.» — «Too kooli, näeme meie ka.»

«Minu ema neid rohutirtsu asju küll teha ei oska.» — «Leidke midagi rohelist, isa teeb traadist sarved.»

«Aga kes Metsamemme mängib?» — «Mina.» — «Sina, õpetaja?»

Kell 11.30 «Hakka või uskuma». Maidu tegi kuulutuse. Reedel on esinemine klubis. Poisid, kas te ikka pole veel sobivat muusikat leidnud? Küsige Egonilt.

Kell 19 Maiu ja Hannes ehk Krista ja Vidrik ning «Kui kukub kägu». Sel nädalal viimast korda. Mõtled inimesele, elule. Hoidkem üksteist, austagem, uskugem head.

Kell 20.30 jälle «Vargad». Väino on peaaegu alati esimesena kohal. Hannes, sinu peale jääb lavakujundus nagunii. Kui on abi vaja, siis ütle. Tiit lubas püssi teha. Ta juba valgustid nuputas, projektoreid võib ainult unes näha.

Maila helistab koju ja tunneb huvi, kas keegi teki alla ka kavatseb minema hakata. Ebel vardad ainult klõbisevad käes. Anne parandab kontrolltõid. Riho harjutab Jaagu norskamist. Rein lubab esietenduseks saali sugulastele reserveerida. Helgi muidugi hilineb — tema tuleb jälle kuskilt tähtsalt nõupidamiselt. Enne eesriide avanemist helistab ta veel Lemmile ja palub kindluse mõttes ette ümiseda Leena lauluviisi. Nii: nüüd võib alata. Hannes, selle juudi teksti pead kõigepealt eesti keelde ümber panema.

Neljapäev. Kell 10.20 teeme Airi klaverimängu saatel «Kurja kuningatütre» laulude proovi. Kõigepealt kokapoisid, siis sinine linnuke, siis...

Kell 14 «Kuri kuningatütar» klubis. Pärtel, ära vurista ja vaata kuningatütre poole, kui temaga räägid, Jah, kogu õukond tantsib. Taavi õpetuse järgi. Sina ka, Siret, mis sest, et tort on käes. Pille, sul on väga ilusad toatüdruku riided. Vaike ja Sirli, hästi, olen rahul.

Kell 16 «Hakka või uskuma» peaproov. Eks ole, kohe teine asi, kui riietus ja lavapilt on olemas. Muusika sisse. Mäng kergemaks, lustilikumaks. No pole viga.

Kell 18 «Kuulsad kingsepad». Sul, Arvo, tuleb see kingsepapapa osa täitsa vahvasti välja. Mis see siis olgu, Andres, et ei julge tüdrukut puudutada? Laval tegutseb ju Muskel, mitte Andres. Naeraloõmise aegu tõstke häält. Alar, arvesta, et sinu

Kuldnokk ei jõua etenduse ajal õieti tööle hakatagi.

Ja siis tulid uued esmaspäevad, teisipäevad... täis proovirõõme ja -pisaraid, kuni algasid pisteliselt ka esinemised.

Oli väsitav, aga väga meeldiv aeg. Elu tegi tuttavaks paljude toredate inimestega. Teeb rõõmu, et iidse näitekunsti järjepidevus ei ole Valtule võõras ja et leidub palju neid, kes tunnevad, et tahaks ja julgeks ise proovida.

Küllap on edaspidigi klubis õhtuti valgus.

Tule Sinagi.

ANNE ARCHIPOV

18. VIII Aivar Kütt — ehitustöoline
18. VIII Andres Tomson — puidutsehhi saeraami tööline
25. VII Kaire Jõulu — aiandi tööline
29. VIII Reet Teets — veinitsehhi tööline
2. IX Arvi Sarjas — traktorist
2. IX Igor Jefremenko — elektri-keevitaja
12. IX Aivar Edel — ehitustöoline
12. IX Madis Juntson — saekatri tööline
5. IX Jaan Raudsepp — ehitustööde juhataja

KODUKANDI RADADELT 4.

(Algus aprilli infolehes)

18. detsembril 1918 lõppes Inglise viimase baltisakslase ainuvalitsus. Sel päeval võeti mõisa majapidamine nende kätte, kes oma ranga tööga olid kõik rikkused siia kokku kandnud. Mõisa ülevõtmise juures viibisid Harju maakonna esindaja Karl Engelberg ja Juuru valla täitevkomitee esindaja Mart Thomson. Ülevõtmise aktile kirjutasid mõisakomitee poolt alla A. Einberg, J. Baumann ja M. Paju.

Pärast kodanliku maareformi jõustumist 1920 anti mõisa härrastemaja, park ja mõned hektarid põllumaad Harju maakonnavalitsusele, kes pärast ruumide kohendamist ja vajalikku remonti andis need üle 1922/23 avatud Inglise kuuekiassilisele algkoolile. Pärast kaheksaklassilise kooli likvideerimist 1. septembril 1974 anti hoone ja park üle Rapla laste spordikoolile, kes rajas sinna oma õppebaasi, 10 aastat hiljem hävis mõisahoone tulekahjus.

Hinnalisemad kunstiväärtused (kahhelkividest ahjuplaadid) va-
rastati.

Ingliste oli paik, kus moodustati esimene ühismajand Rapla rajoonis. See pöördelise tähtsusega sündmus oli 22. veebruaril 1948. Ingliste koolimajja kogunenud 17 väike- ja keskmiktalupidajat otsustasid uut moodi elama hakata, moodustades ühismajandi, millele pandi nimeks «Ühiselu». Vastse kolhoosi esimeheks valiti Ferdinand Mahlapuu. 1949. aasta kevadkülviks oli «Ühiseluga» liitunud juba enamik Ingliste asunduse põllumehi. Murranguliseks kujunes noore ühismajandi elus 1957. aasta algus, mil üksteise järel ühinesid «Ühiseluga» Lau küla «Ühine Lau» (esimees Richard Rannula) ja mõni kuu hiljem ka Pae küla «Pidula» kolhoos (esimees Evald Erris). Pärast 3 väikesemajandi ühinemist oli saavutatud esimene suurem võit kolhoosikorra rajamisel ja sellepärast saigi ühinenud majand uueks nimeks «Võit» (esimees Endel Kasikov). 20 aasta jooksul kujunes sellest kõrgete tootmisnäitajatega põllumajanduslik artell. Üha suurenevate tootmisülesannete täitmise huvides ühinesid 1971. aasta algul Ingliste «Võit» ja Valtu «Tee Kommunis-
mille» uueks suurmajandiks, mis siitpeale hakkas kandma Valtu nime.

LAU KÜLA

Lau küla asub Juuru—Keava maantee ääres umbes 8 km Juurust lõunas. ENE IV köites märgitakse, et esimesed teated külast (Lauwe) ulatuvad aastasse 1470. s. o. aega, mil Põhja-Eestis algas kõige intensiivsem mõisate rajamine. Taani hindamise raamatu eestikeelses väljaandes märgitakse adramaasuurst Lau (*Laucauz*) küla juba 1241, seega ürgse muinas-Eesti asulapaigana. Arvata võib, et küla tõeline nimi oli Laukataguse.

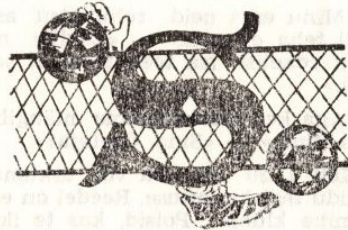
1870 alustas siin tegevust Ingliste valla esimene külakool. Kuigi juba 1786 töötas kusaagil mõisa lähedal lühemat aega nn. mõisakool, ei suutnud see rahva haridustaseme tõstmisel mingisuguseid jälgi jätta. Ega 1870 loodud külakooli tingimusedki just kuldsed olnud: töötas esialgu suitsutare rehetoas, kuid pikaajalise tegevuse jooksul on ta küla kultuurielu üsna tugevasti mõjutanud. Juba kümnekond aastat pärast kooli asutamist muutusid tingimused veidi lahedamaks. Kui 1889 Kõo vallast tulnud uus koolmeister Mihkel Kulpa ametisse asus, oli mõis koolmeistri palgamaaks eraldanud üle 7 tiinu põldu, 18 tiinu heina- ja 9 tiinu karjamaad. Koolitalus leidus ulu-
alust ka avaramale klassiruumile. Niisugustes oludes töötas kool 1920-
ndate aastate alguseni, mil koliti üle endise Ingliste mõisa härrastemajja.

Kuna Lau küla talud olid ümberkaudsete külade omadest suuremad, vajati ka rohkem tööjõudu. Sellepärast püüdis iga talu oma ääre-

maadele meelitada saunikuid ja popse, kes pidid peremeest kõige kibedamal tööajal abistama. Tagantjärele on üsna raske kindlaks teha, kui palju selliseid saunahütte Lau küla võsa- ja rabaveertel kükitas.

Küla põliselanikult, 85 aastat vana Mart Jõulult 1974 saadud andmetel oli neid tema noorpõlves üsna palju olnud, kuigi meenutada suutis vaid üheksat. Kõik need olnud suitsutared, v. a. Esku talu maal asunud Veadu-saun, ja nende elanikud teeninud ümbruskonna taludes karjaste, suiliste või tüdrukutena.

AARE HINDREMÄE
(Järgneb)

Juulis autasustas kolhoosi juhatus meie parimaid sportlasi, kes võistlesid Eesti kolhooside suvespartakiaadil ja tulid ülekaalukalt võitjaks. VTK suvisel mitmevõistlusel tulid esimesele kolmele kohale meie Rein Sökk, Kalju Kalda ja Toivo Selvet. Naistest saavutas teise koha Ulvi Illupmägi.

Esimeseks tuldi ka laskmises. Parim oli Edda Nõmmik 291, kolmandaks jäi Sirkka Lasner 290 silmaga. Margus Pärt sai 287 silma. Üllatasid jahilaskjad, kel harjutamistingimused viletsad, laskemoon defitsiitne ja kallis, kuid tulid teiseks. Võistkonda kuulusid Margus Karjane, Fjodor Bortnikov ja Agur Laurimaa.

Ka kergejõustikus saadi teine koht, kaotati tugevale Rakvere «Kalevi-
poja» kolhoosile. Võrkpallis jäid naised kolmandaks ja orienteerujad seitsmendaks.

Heinakuu eelviimasel nädalavahe-
tusel peeti Valtu XII võrkpalli karikamängud. Võistles kuus mees- ja neli naiskonda. Vihmase ilma tõttu mängiti Rapla KEKi ja Kehtna NST võimlas. Meeskondadest viis karika kaasa «Vambola» kolhoos, teine oli Võhma lihakombinaat ja kolmas Märjamaa EPT. Naiskondadest võitis Valtu (Ulvi Illupmägi, Anne Archipov, Malle Paugus, Marge Olju, Vilve Koit, Maie Enni), teine Lenini kolhoos ja kolmas Võhma lihakombinaat.

Aitäh kohtunikele Margus Kaljasele, Vello Tammarule, Indrek Naarisele, Laine Rokale ja Aimur Pailgile, samuti Tenno Teetsile, kes avas ja lõpetas võistlused, oskas õpetlikult sõnaga abiks olla, jõudis põialt hoida

nii oma meestele KEKis kui ka naistele Kehtnas.

Juulis sai Aili Rungi eestvedamisel teoks farmitööliste sportlik parastlõuna. Loomakasvatavad jagati võistkondadeks (Valtu sigala, Hertu, Valtu farmid, Ingliste farmid ja administratsioon). Naistest oli võidukas nii 60 m jooksus kui ka granaadiviskes Ulvi Illupmägi. Jooksus tuli teiseks Tiitu Ammermann ja kolmandaks Reet Krimm. Granaadiviskes saavutas teise koha Helmi Raudkats ilusa tulemusega 35.50. Kolmas oli Eha Novozilova 33 m.

Meestest võitis 60 m Hertu farmibrigadir Aivar Pöder, teise koha saavutas Volodja Malkevits ja kolmanda Aleksander Sokušev. Granaadiviske võitis ülekaalukalt Urmas Joakit 49 m, teine oli Aivar Pöder ja kolmas Tõnis Kreuz. Rahvastepallis oli tuline lahing sigala ja Ingliste farmide võistkonna vahel, kus paremaks osutus lõpuks Ingliste. Teiseks jäi sigala, kolmas oli Hertu.

Kõige tugevamad naised-mehed olid Valtu sigala võistkonnast, kes alistasid kõieveos kergelt kõik vastased. Teise koha said Ingliste farmid ja kolmanda administratsioon.

Kokkuvõtteid tehes anti parematele auhinna, kehakultuurikollektiivi vimpel, diplom ja lilleõis. Õied ulatati ka vanimale osavõtjale Meeta Piirile. Kokkuvõttes sai kindla esikoha ja karika Valtu sigala võistkond, teiseks jäi Ingliste, kolmandaks administratsioon. Julget kaasalöömist ka edaspidi!

13. augustil peeti «Kalevi» spartakiaadi ja rajooni meistrivõistlused suvises VTK mitmevõistluses. Rajooni meistriks naiste IV astmes tuli Ulvi Illupmägi. Sirkko Lasner saavutas kolmanda koha. Meeste IV astmes sai rajooni meistritiitli Kalju Kalda, jättes teiseks Rein Soku. Hästi võistles ka Heiki Lasner. Kokkuvõttes tuli Valtu suvises VTK mitmevõistluses esimeseks. Teiseks jäid Järvakandi Tehased, kolmandaks Kaiu kolhoos.

Rajooni külanõukogude kergejõustikuvõistlused toimusid Rapla keskkooli staadionil. Kehtnat esindasid meilt seitse (Tiit Olju, Viktor Lepik, Heiki Lasner, Kalju Kalda, Olga Taling, Ulvi Illupmägi ja Maie Enni) ja Kehtnat kaks võistlejat. Karikas taas Kehtnale.

Rajooni meistrivõistlustel tuli 50 m vabaujumises Ulvi Illupmägi teiseks. Kalju Kalda tuli teiseks 100 m vabalt ja kolmandaks 100 m selili.

MAIE ENNI,
spordimetoodik

Vastutav toimetaja ENDEL MALTSAR

Valtu kolhoosi infoleht. Toimetus: 203 500 Rapla rajoon, Rapla sidesõlm, tel. 62 621. Trükiarv 600. Tasuta. Tellimuse nr. 3189. Maht 0,5 trükipoognat. Rapla Trükikoda, Rapla, Kalda 2.